

statsamtets skøn over processens rimelighed. Ved skønnet over hensigtsmæssigheden bør statsamtet tillige lade indgå praktiske og geografiske hensyn.

På denne baggrund foreslår udvalget en ændring af retsplejelovens § 330, stk. 2, således at justitsministeren – på samme måde som det i dag er tilfældet med de økonomiske betingelser i stk. 1, nr. 2 – bemyndiges til at fastsætte regler om, hvornår betingelsen i stk. 1, nr. 1, om rimelig grund til at føre proces er opfyldt. I medfør af denne bestemmelse foreslås det i bekendtgørelsen om fri proces fastsat, at der ved vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, skal tages hensyn til muligheden for at få sagen behandlet ved Forbrugerklagenævnet eller klage- eller ankenævn, der er godkendt af Forbrugerklagenævnet.

I øvrigt foreslås der ingen ændringer i den grundlæggende betingelse i § 330 om, at der skal skønnes at være rimelig grund til at føre proces.

Justitsministeriet kan tiltræde udvalgets opfattelse, og retsplejelovens § 330 foreslås derfor ændret i overensstemmelse hermed, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

6. Advokatbeskikkelse for sagsøgte i ægteskabssager

Ved en udtalelse af 9. januar 1985 stillede retshjælpsudvalget forslag om en ændring af retsplejelovens § 449 om advokatbeskikkelse for sagsøgte eller appelindstævnte i ægteskabssager. Forslaget gik ud på, at sagsøgte ikke automatisk skulle have beskikkelse en advokat, men at retten i det enkelte tilfælde skulle anlægge en vurdering af, om den pågældende havde behov for advokatbistand under sagen, og om den pågældende opfyldte de økonomiske betingelser for fri proces.

Retshjælpsudvalgets udtalelse af 9. januar 1985 er optaget som bilag til betænkningen.

Retsplejelovens § 449 blev ændret ved lov nr. 226 af 6. juni 1985. Ved denne lovændring, der altså er foretaget efter, at retshjælpsudvalget afgav sin udtalelse den 9. januar 1985, opretholdtes den hidtidige ordning, hvorefter der skal ske beskikkelse af advokat for alle sagsøgte eller appelindstævnte, der møder uden advokat, i sager om separation, skilsmisse og omstødelse af ægteskab, i sager mellem ægtefæller til afgørelse af, om separation består eller er bortfaldet, og i sager til afgørelse af, om parterne er eller ikke er ægtefæller. Herudover blev det på baggrund af gennemførelsen af sager om fælles forældremyndighed m.v. vedtaget, at der skal ske beskikkelse af advokat i sager om ophør af fælles forældremyndighed, jf. § 448, nr. 2, i sager om overførelse af forældremyndigheden til

faderen alene i tilfælde, hvor forældrene ikke har haft fælles forældremyndighed, jf. § 448, nr. 3, og endelig i sager om statsamtets afgørelser om forældremyndighed efter en indehavers død, jf. § 448, nr. 4.

Beskikkelse af advokat skal efter de gældende regler som nævnt ske automatisk og uden hensyn til sagsøgtens økonomiske forhold, og advokatens vederlag udredes af statskassen, uden at der i almindelighed kan blive tale om at pålægge den pågældende part at betale sagsomkostninger.

Mens situationen for den sagsøgte i en ægteskabssag m.v. således er den, at den pågældende automatisk og uden hensyn til de økonomiske forhold får beskikkelse en advokat, forholder det sig anderledes for den, der er sagsøger. Her skal den pågældende ansøge statsamtet om fri proces, og bevilling hertil gives kun, såfremt den pågældende skønnes at have rimelig udsigt til at få medhold, og såfremt den pågældende opfylder visse økonomiske betingelser, jf. retsplejelovens § 330.

Retshjælpsudvalget stillede bl.a. på denne baggrund forslag om, at man ved en ændring af retsplejelovens § 449 fjernede denne forskelsbehandling af parterne i en ægteskabssag med hensyn til fri proces m.v. Udvalget pegede i den forbindelse også på, at man ved denne ændring fjernede den mulighed, som parterne hidtil havde haft for ved aftale at sikre sig, at alle omkostninger ved deres ægteskabssag ville blive afholdt af det offentlige. Den foreslåede stramning af bestemmelsen ville efter udvalgets opfattelse også betyde, at den mere velstående part ikke længere ville kunne have nogen økonomisk interesse i at foretrække en separation/skilsmisse ved dom fremfor ved bevilling, og udvalget fandt derfor, at den foreslåede ny bestemmelse også ville kunne virke procesbesparende.

Den 2. oktober 1985 fremsatte Justitsministeriet forslag til lov om ændring af bl.a. § 449 i overensstemmelse med retshjælpsudvalgets udtalelse og med de ændringer, der var en konsekvens af den ved den nævnte lov nr. 226 af 6. juni 1985 gennemførte ændring af § 449. Justitsministeriet foreslog dog, at retten skulle kunne besikkle en advokat for den pågældende, selv om de økonomiske betingelser for fri proces ikke var opfyldt, såfremt retten ikke fandt det muligt at behandle sagen på forsvarlig måde uden advokatbeskikkelse. Om forslaget henvises til Folketingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 359.

Forslaget vedrørende § 449 blev ikke vedtaget. I Retsudvalgets betænkning af 16. maj 1986 over forslaget blev det anført, at udvalget var positivt stemt over for den foreslåede ændring af bestem-